

Dagvlinders in Zeeland

Jaarverslag
2008

Dagvlinders in Zeeland

Jaarverslag 2008

Vlinder – en Libellenwerkgroep Zeeland

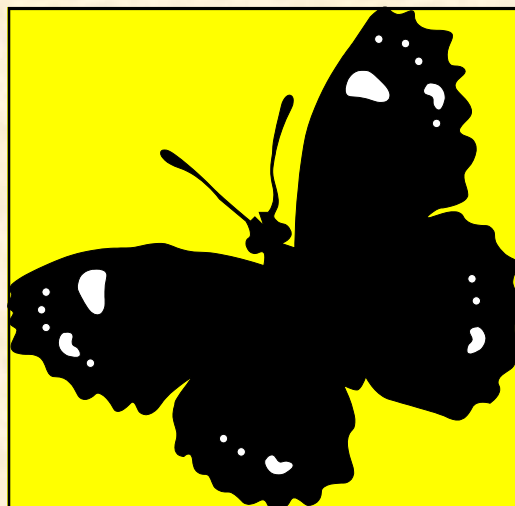
Met medewerking van :

Vlinderwerkgroep West Zeeuws-Vlaanderen

(werkgroep van Natuurbeschermingsver. 't Duumpje)

Insectenwerkgroep Oost Zeeuws-Vlaanderen

(werkgroep van Natuurbeschermingsver. de Steltkluut)

Inleiding

In december 2003 heeft de Vlinder- en Libellenwerkgroep de atlas "Dagvlinders in Zeeland" uitgegeven.

In deze atlas staan de waarnemingsgegevens van de periode 1993-2002 beschreven.

Van de waarnemingsgegevens van de periode 2003 t/m 2006 en van 2007 heb ik eerder al een overzicht gemaakt.

Voor u ligt "Dagvlinders in Zeeland, jaarverslag 2008". Het is de bedoeling om jaarlijks de waarnemingsgegevens vast te leggen in een overzicht.

Dagvlinders zijn koudbloedige dieren en dus sterk afhankelijk van de weersomstandigheden.

Het weer in 2008.

De maand *januari* was een bijzonder zachte, maar ook natte maand, met een normale hoeveelheid zonneschijn. *Februari* was een beetje half om half: zacht weer, maar ook dagen met vrij koud weer. Het was wel vrij droog.

De eerste helft van *maart* verliep wisselvallig maar wel vrij zacht, de tweede helft verliep koud door aanhoudende noordenwind. In *april* scheen de zon redelijk vaak en het was vrij droog weer, maar wel tamelijk koud. Eind april sloeg het weer om. De maand *mei* was zeer zonnig, vooral in de eerste 10 dagen, en redelijk droog. Ook de eerste 10 dagen in *juni* waren aangenaam, helaas gevolgd door een wisselvallige en koele periode. *Juli* was zeer wisselvallig met slechts 5 zonnige dagen. In de laatste drie weken van *augustus* waren er nauwelijks geschikte dagen om vlinders waar te nemen. De eerste helft van *september* was warm maar vrij wisselvallig. De tweede helft kenmerkte zich door rustig, droog, maar wel vrij koel weer. *Oktober* was zonnig maar tamelijk nat met een normale temperatuur. *November* verliep tamelijk zacht, de hoeveelheid neerslag was normaal. *December* was tamelijk koud maar wel droog.

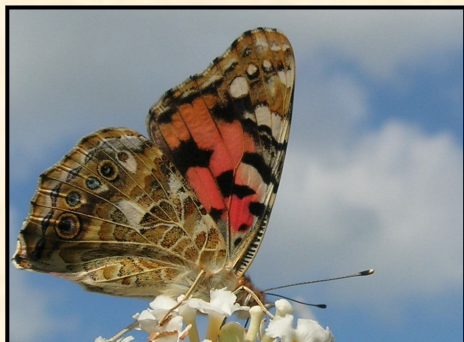
De zomermaanden waren gemiddeld niet koud maar wel heel erg wisselvallig en zeer nat. De hoeveelheid zon was normaal maar een langere periode met mooi zomerweer ontbrak. De zomer van 2008 telde 15 zomerse dagen: 6 in juni, 5 in juli en slechts 4 in augustus. Juist deze periode moeten voor veel soorten topmaanden in de vliegtijd zijn. Helaas waren er maar weinig geschikte dagen om veel dagvlinderssoorten aan te treffen. Veel waarnemers klaagden dat er zo weinig soorten te zien waren. Het weer heeft ook in 2008 een duidelijke invloed gehad op het voorkomen van dagvlinderssoorten in Zeeland.

Op de pagina's 5 t/m 21 wordt per soort een korte beschrijving gegeven, met daarbij een afbeelding en bij de meeste soorten een verspreidingskaartje van 2008. Ook is het aantal vindplaatsen en het aantal waargenomen exemplaren vermeld van 2008 en van de 3 voorgaande jaren, zodat er enigszins een vergelijking gemaakt kan worden hoe de soort de jaren ervoor aanwezig was in Zeeland. Helaas werden een aantal soorten in 2008 niet waargenomen, daar is uiteraard bij die soorten geen verspreidingskaartje opgenomen.

Op pagina 22 treft u een overzicht aan van het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar.

Op pagina 23 is een overzichtskaart van Zeeland opgenomen waarop te zien is in welke kilometerhokken in 2008 dagvlinders zijn waargenomen.

Dit jaarverslag eindigt met een "Tenslotte" op pagina 24.

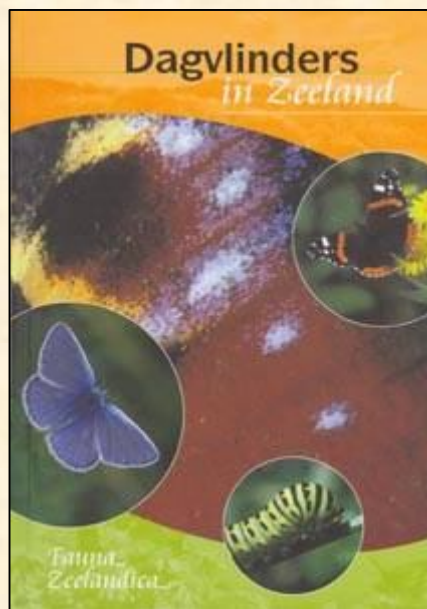

Dagvlinders in Zeeland 2008

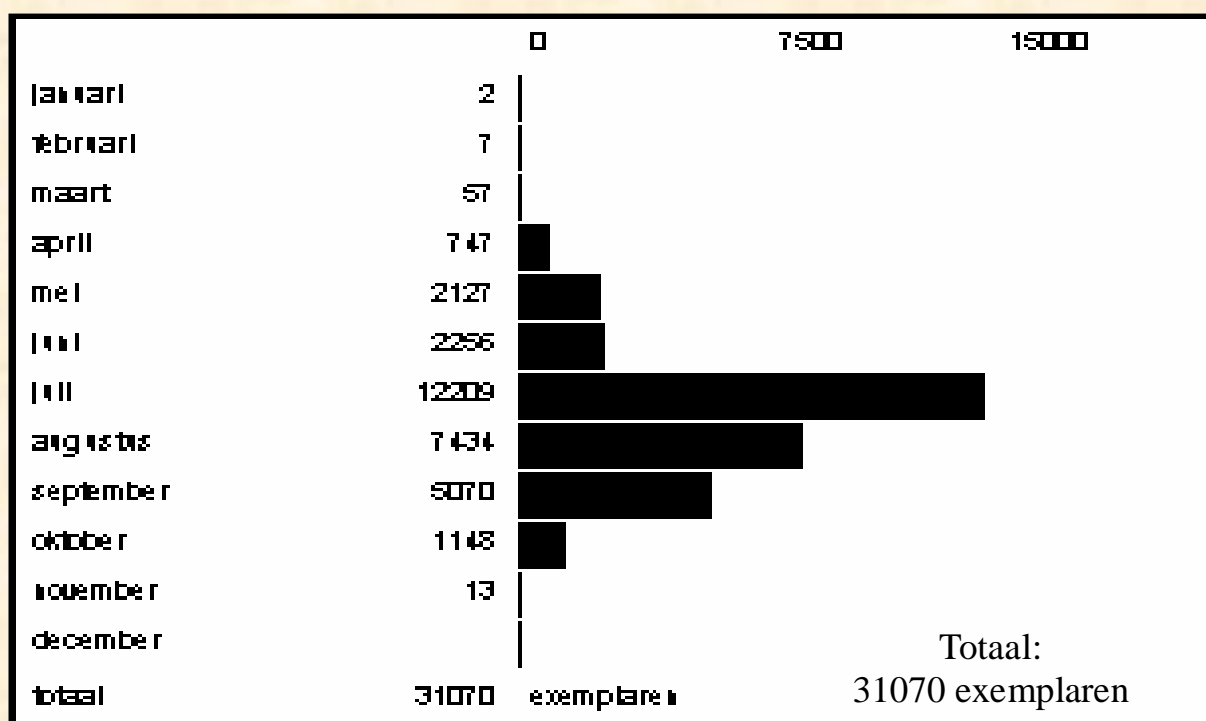
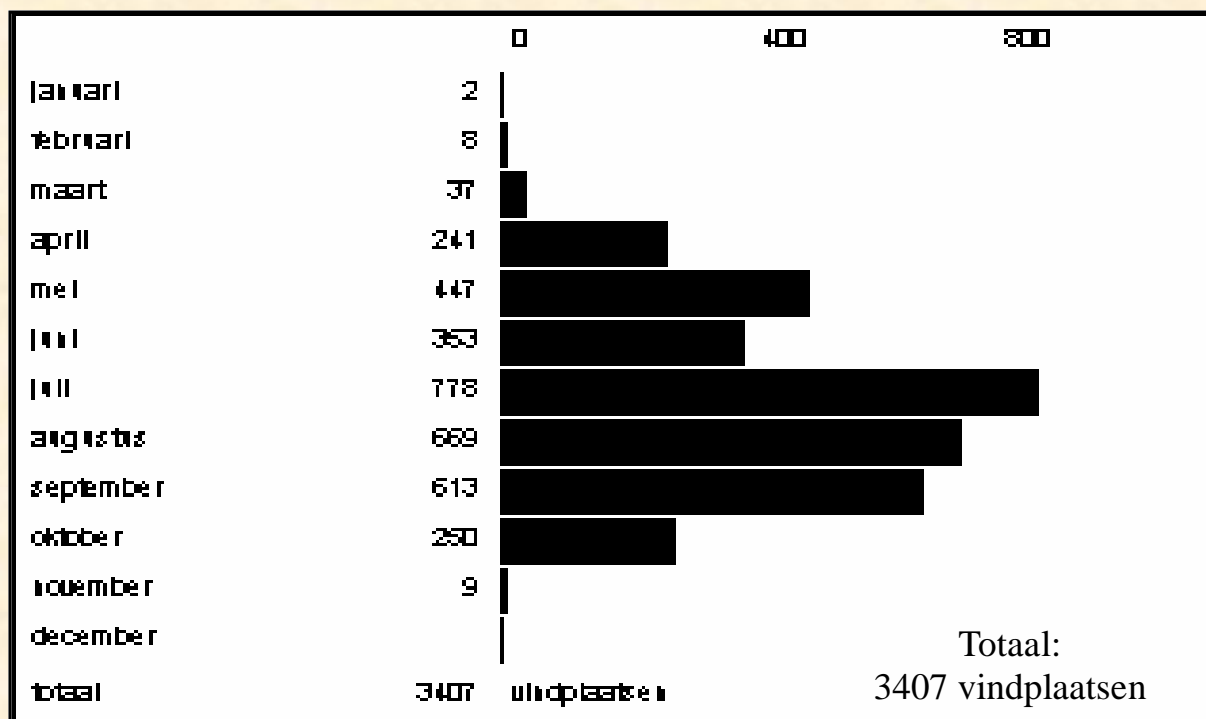
De dagvlinderssoorten worden in de gebruikelijke volgorde besproken.

Veel leesplezier toegewenst!

Henk Wagenaar

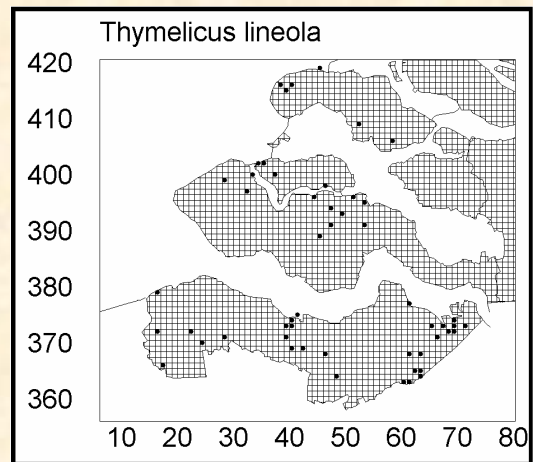
Op deze pagina treft u een overzicht aan van het aantal vindplaatsen per maand en het aantal waargenomen exemplaren per maand. Daaruit blijkt duidelijk dat in juli het aantal vindplaatsen het hoogst was, en ook werden in die zomermaand de meeste exemplaren waargenomen.

DIKKOPJES

1.	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Zwartsprietdikkopje	257	4910	158	679	173	781	117	1098

Het zwartsprietdikkopje is een zeer algemene soort in Zeeland, die in 52 kilometerhokken werd aangetroffen. In 2008 werd het eerste zwartsprietdikkopje pas op 19 juni waargenomen, 18 dagen later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd gezien op 22 september, en vloog daarmee 3½ week langer dan vorig jaar. Er werden ruim 300 exemplaren meer gezien dan in 2007.

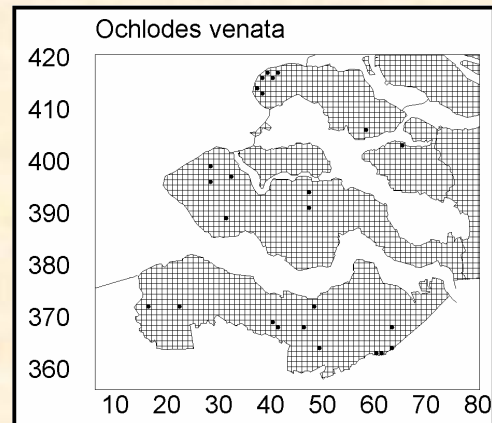
2.	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Geelsprietdikkopje	6	9	8	15	2	2	0	0

Het geelsprietdikkopje wordt in Zeeland maar sporadisch waargenomen. In 2008 werd deze soort helemaal niet waargenomen. Mogelijk dat deze vlinder wel op meerdere locaties voorkwam, maar niet werd ontdekt. In 2009 zullen we intensief op zoek moeten naar het geelsprietdikkopje. Wie vindt een exemplaar???

3. <i>Groot dikkopje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	41	88	58	78	60	109	40	74

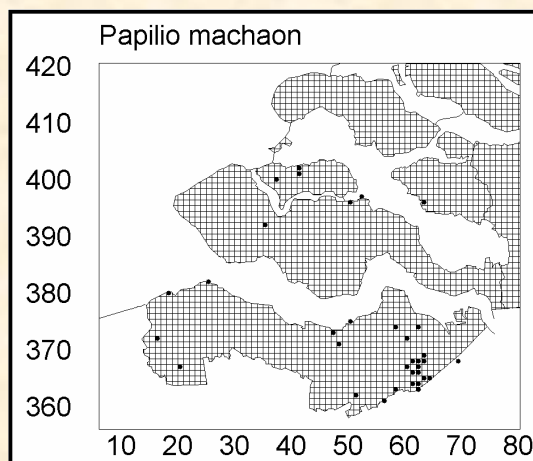
Vorig jaar meldten we dat het groot dikkopje op heel Zuid-Beveland niet was waargenomen. In 2008 was dat gelukkig wel het geval. Bij Wilhelminapolder vlogen meerdere exemplaren. Er zijn geen waarnemingen van Sint-Philipsland, in de rest van Zeeland werd de soort wel gezien, zij het maar sporadisch. Het eerste groot dikkopje werd in 2008 gezien op 29 mei, 5 dagen later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 10 augustus 2008, precies een week later dan het jaar ervoor. Uit 25 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van deze soort.

GROTE PAGES

4. <i>Koninginnenpage</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	387	855	589	1544	236	586	67	190

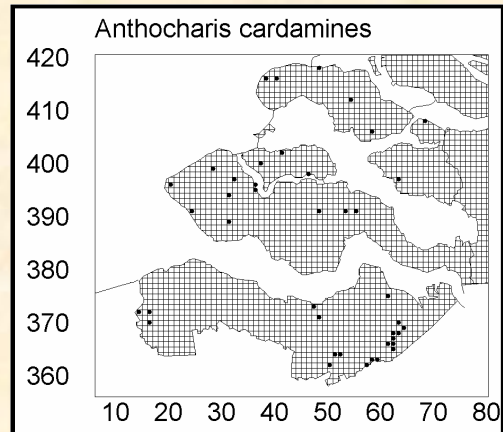
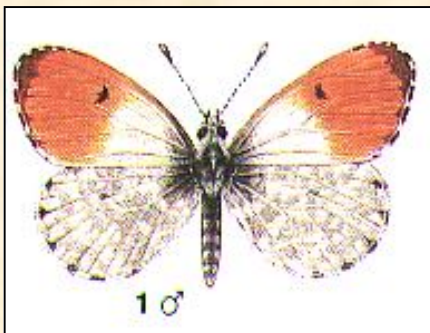
In 2008 is het aantal waargenomen koninginnenpages in Zeeland tot een dieptepunt gekomen. Slechts 1/3 van het aantal in 2007 werd gehaald. De weersomstandigheden zullen daartoe mede hebben bijgedragen. Het eerste exemplaar werd gezien op 27 april, ruim een maand later dan in 2007. Het laatste exemplaar vloog op 17 september, ruim een maand vroeger dan het jaar daarvoor. In de maand mei werden de meeste koninginnenpages waargenomen. Er werden 22 rupsen geteld, voornamelijk op het loof van worteltjes in de moestuin. De meeste waarnemingen komen uit Oost-Zeeuws-Vlaanderen. Uit 34 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van deze soort.

WITJES

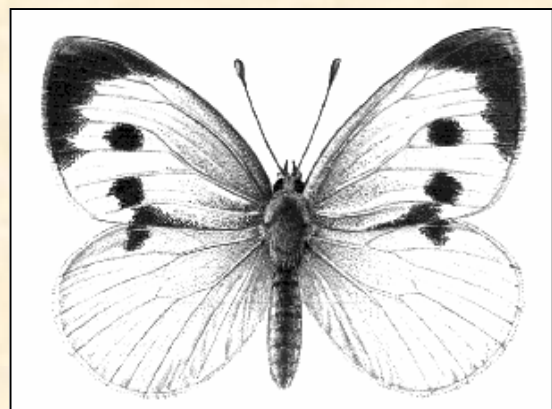
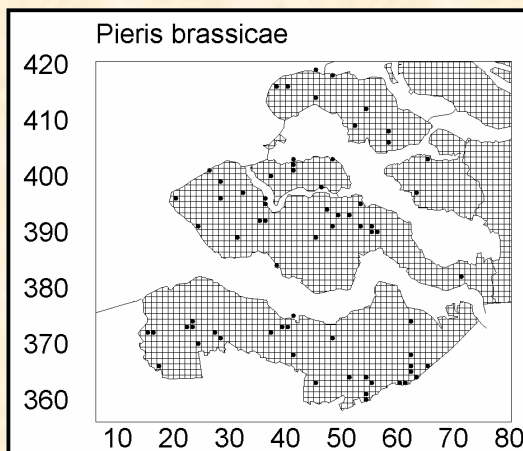
5. <i>Oranjetipje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	232	922	191	513	169	301	95	168

Ook het oranjetipje is in aantallen flink achteruit gegaan in vergelijking met voorgaande jaren. In slechts *41 kilometerhokken* werd de soort gezien, gelukkig wel in alle delen van Zeeland. In 2008 werd het oranjetipje voor het eerst waargenomen op 15 april, bijna 3 weken later dan in 2007. Het laatste oranjetipje werd gezien op 5 juni, bijna 2 weken later dan het jaar ervoor. Er werden, in tegenstelling tot voorgaande jaren, helemaal geen eitjes van het oranjetipje waargenomen. Het is dan ook zaak om het oranjetipje goed te blijven volgen.

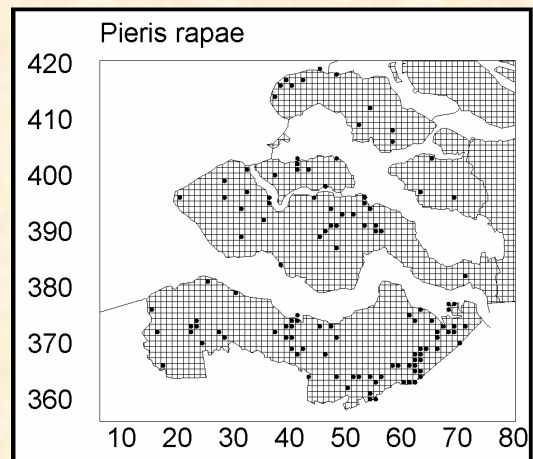
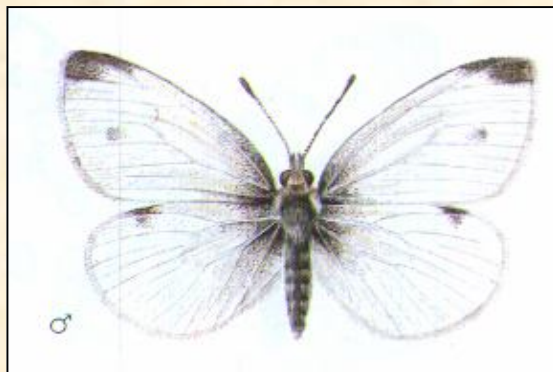
6. <i>Groot koolwitje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	861	2517	871	2174	1052	2894	622	1398

Het groot koolwitje is een zeer algemene vlinder, die verspreid over de hele provincie voorkomt. Uit *69 kilometerhokken* werden waarnemingen ontvangen van deze soort. In 2008 werd het eerste exemplaar gezien op 13 maart, 11 dagen eerder dan vorig jaar. Het laatste groot koolwitje werd op 4 september waargenomen, terwijl dat vorig jaar pas op 25 oktober het geval was. Vooral begin mei en eind juli werden veel exemplaren gezien, maar ook half september was er nog een piek in de vliegtijd. In heel 2008 werden slechts 65 rupsen van het groot koolwitje geteld.

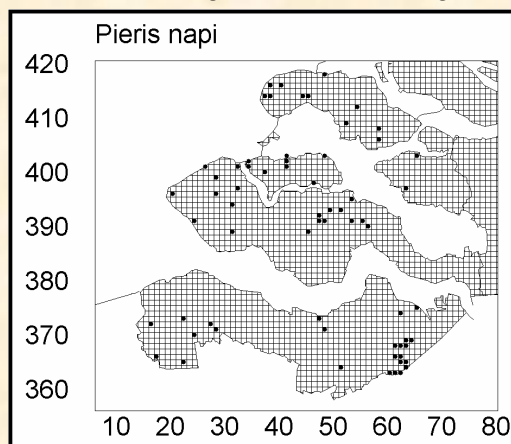
7. <i>Klein koolwitje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	1264	5837	1473	6397	1824	9238	1116	3408

Op 14 februari 2008 werd het eerste klein koolwitje waargenomen, dat is erg vroeg. Op 4 september werd het laatste klein koolwitje gezien, dat is veel vroeger dan vorig jaar. Begin mei en eind augustus waren de pieken in de vliegtijd van het klein koolwitje. De soort werd bijna overal in de provincie waargenomen, in maar liefst 119 kilometerhokken! Alleen uit Sint-Philipsland hebben we geen waarnemingen ontvangen. Het klein koolwitje is dan ook een zeer algemene soort in Zeeland.

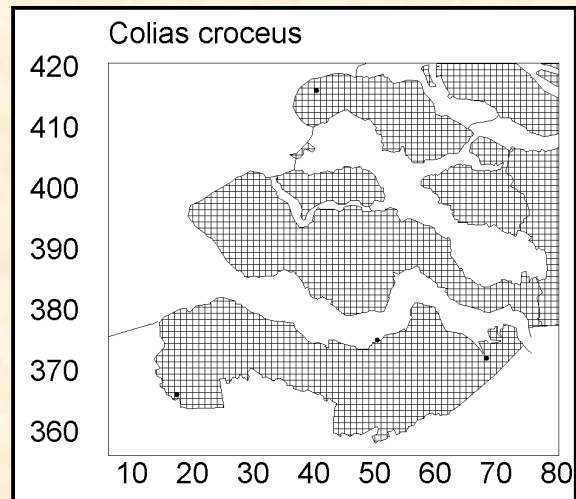
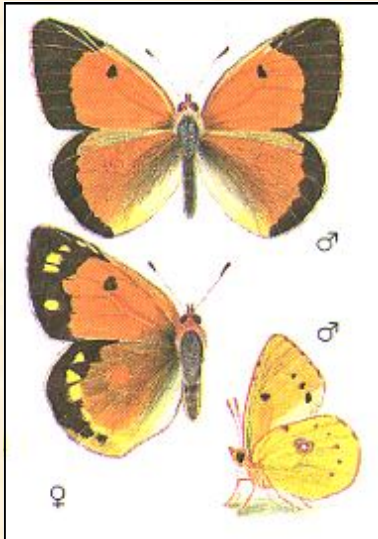
8. <i>Klein geaderd witje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	564	2107	547	2299	566	2137	459	1111

Het klein geaderd witje werd in 2008 voor het eerst gezien op 31 maart, 4 dagen later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 23 oktober, 5 dagen later dan het jaar daarvoor. Vooral in de 2e helft van april vlogen er veel klein geaderde witjes. Daarna was er weer een piek in de 2e helft van juni tot de 1e week van juli. De 3e piek zat rond begin augustus. Daarna nam het aantal klein geaderde witjes snel af. Het aantal vindplaatsen was in 2008 minder dan in 2007, het aantal waargenomen exemplaren was slechts de helft van voorgaande jaren. Een dieptepunt voor deze soort. Uit 65 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van het klein geaderd witje.

9. <i>Oranje luzernevlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
4 km	12	13	40	82	29	39	4	4

De oranje luzernevlinder is geen algemene soort in Zeeland. Het eerste exemplaar werd in 2008 pas gezien op 15 juli. Op 31 augustus werd het laatste exemplaar waargenomen. In 2005 werden er weinig oranje luzernevlinders geteld, maar in 2008 ging het slechts om 4 exemplaren uit 4 kilometerhokken. Bedroevend weinig voor deze trekvlinder.

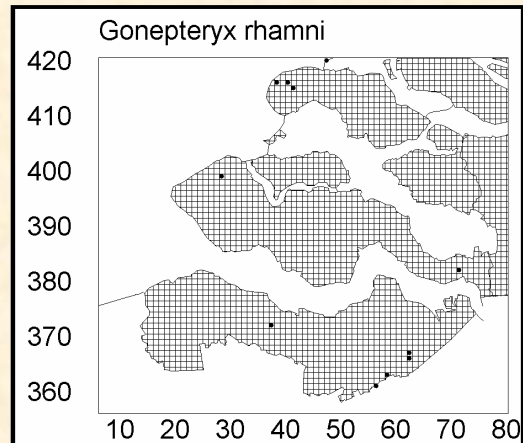
10. <i>Gele luzernevlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	0	0	18	24	12	23	0	0

De gele luzernevlinder werd in 2008 helaas helemaal niet waargenomen. Van deze trekvlinder is bekend dat de aantallen jaarlijks flink kunnen schommelen. Net als in 2005 liet de soort zich helemaal niet zien. Hopelijk zal in de komende jaren de soort weer wel in Zeeland voorkomen.

11. <i>Citroenvlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	131	150	49	57	70	78	28	33

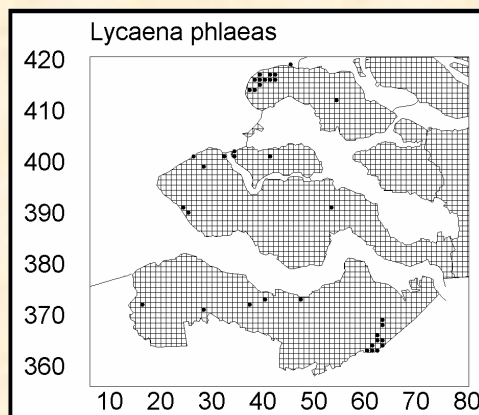
Ook voor de citroenvlinder was 2008 een slecht jaar. Het eerste exemplaar werd pas gezien op 31 maart, anderhalve maand later dan in 2007. De meeste exemplaren vlogen in de maand april, toen werden er 13 citroenvlinders waargenomen. In juni werd slechts 1 exemplaar gezien, in de daarop volgende maanden slechts 2 of 3. Op 11 september 2008 werd de laatste citroenvlinder gezien. De meeste citroenvlinders werden gemeld uit Burgh-Haamstede en Nieuw-Haamstede. In slechts 11 kilometerhokken werd de soort waargenomen.

**BLAUWTJES,
VUURVLINDERS EN
KLEINE PAGES**

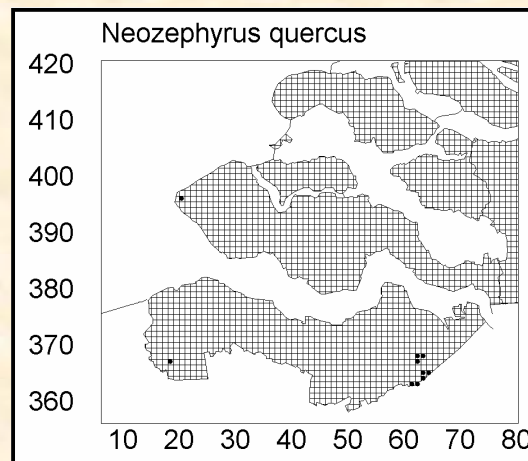
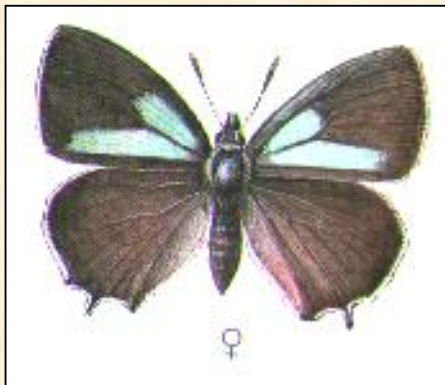
12. <i>Kleine vuurvlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	167	1154	179	735	198	844	198	2052

De kleine vuurvlinder kan verspreid over de hele provincie worden waargenomen. Toch werden de meeste exemplaren opnieuw gezien rond Haamstede en Clinge / Sint-Jansteen. In slechts 37 kilometerhokken werd de kleine vuurvlinder waargenomen, maar wel werden heel veel exemplaren geteld, veel meer dan in voorgaande jaren. Het eerste exemplaar in 2008 werd gezien op 10 april, zo'n 2 weken later dan in 2007. In de maand september was de kans het grootst om kleine vuurvlinders te zien: maar liefst 1166 exemplaren vlogen in deze maand. Op 30 oktober werd het laatste exemplaar waargenomen. Van de kleine vuurvlinder werden 4 rupsen geteld. Deze soort deed het erg goed in 2008!

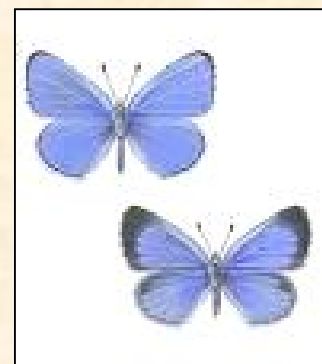
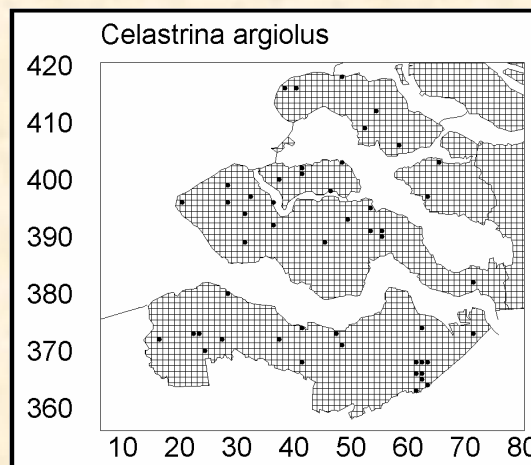
13. <i>Eikenpage</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	24	253	20	74	21	224	61	913

De eikenpage komt in Oost Zeeuws-Vlaanderen vanouds veelvuldig voor. Hulst en Clinge zijn echte bolwerken voor deze soort. Op 23 juni werd het eerste exemplaar waargenomen, zo'n 2 weken later dan in 2007. Op 25 augustus werd het laatste exemplaar gezien, ook zo'n 2 weken later dan het jaar daarvoor. Begin juli werden de meeste eikenpages gezien. Het aantal eikenpages in 2008 stijgt ver uit boven de andere jaren. In grote delen van Zeeland werd de soort echter niet waargenomen. Uit slechts 10 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen. Wordt er te weinig gericht gezocht naar de eikenpage?

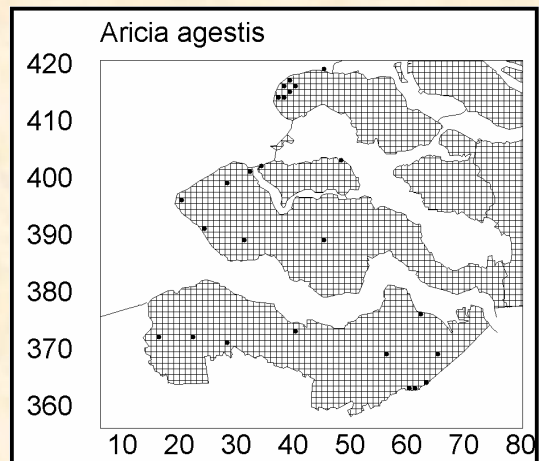
14. <i>Boomblauwtje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	339	455	550	809	840	1570	350	457

Het boomblauwtje had in 2008 een slecht jaar, vergelijkbaar met 2005. In de maand juli werden de meeste boomblauwtjes waargenomen: 172 exemplaren. Op 31 maart 2008 werd het eerste boomblauwtje gezien, wat normaal is voor deze soort. Op 11 oktober werd het laatste boomblauwtje waargenomen. Uit 49 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van boomblauwtjes, mooi verspreid over de hele provincie. In totaal 3 rupsen van het boomblauwtje werden gezien.

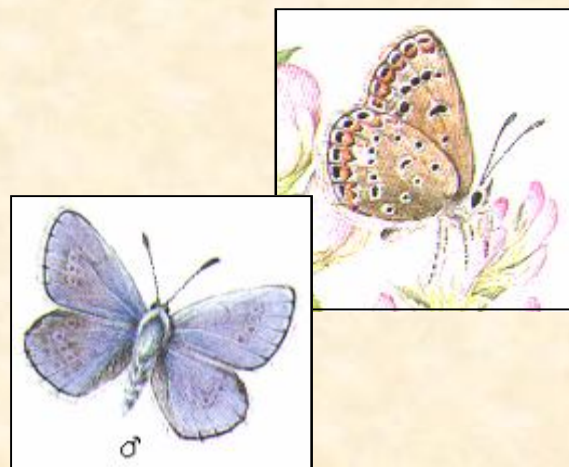
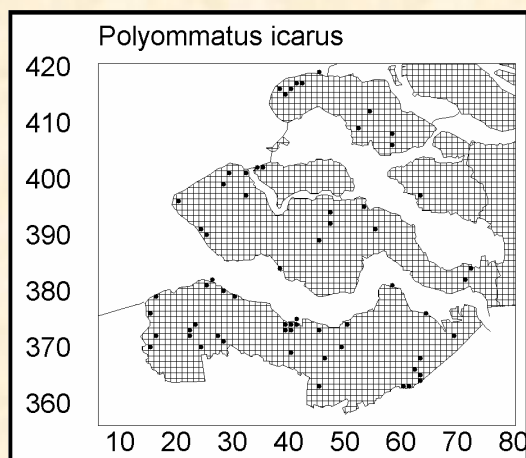
15. Bruin blauwtje	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	109	306	133	291	105	157	60	94

In 2008 werd het eerste bruin blauwtje pas gezien op 15 mei, bijna 3 weken later dan het jaar ervoor. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 23 oktober, 10 dagen later dan in 2007. In de maand augustus werden de meeste bruine blauwtjes geteld: 34 exemplaren. Deze Rode Lijst-soort komt verspreid over de hele provincie voor. In slechts 25 kilometerhokken werd het bruin blauwtje waargenomen. Alleen uit Tholen en Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen. Deze soort deed het slecht in 2008, gezien het lage aantal vindplaatsen en exemplaren.

16. Icarusblauwtje	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	250	1322	285	1639	337	1112	200	908

In 2008 werd het eerste icarusblauwtje pas gezien op 24 april, ruim 3 weken later dan het jaar daarvoor. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 20 oktober, net eender als in 2007. In de maand augustus werden wederom de meeste icarusblauwtjes geteld: 513 exemplaren. Het icarusblauwtje kon verspreid over de hele provincie worden waargenomen. Uit 63 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen. Het aantal vindplaatsen en aantal exemplaren was beduidend lager dan in voorgaande jaren. Ook voor het icarusblauwtje was 2008 een slecht jaar in Zeeland.

AURELIA'S

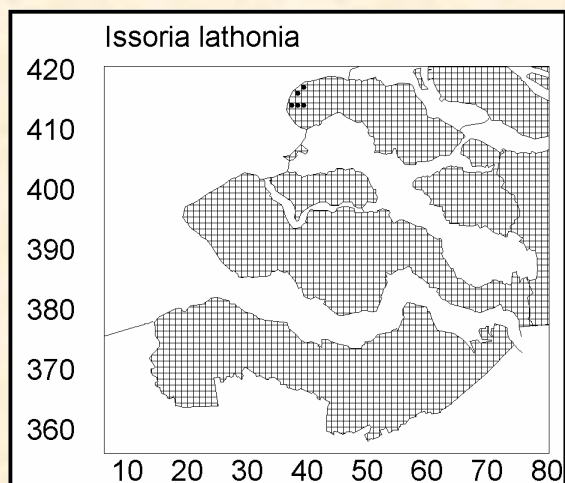
17. <i>Keizersmantel</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	4	4	8	8	1	1	0	0

In 2008 werden van de keizersmantel geen waarnemingen ontvangen. De soort werd nergens gezien.

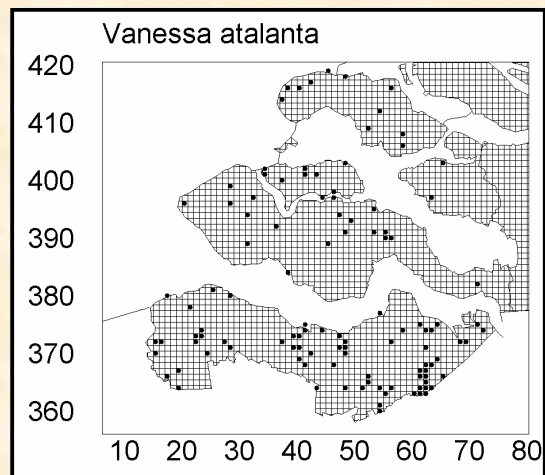
18. <i>Kleine parelmoervlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	40	80	28	34	9	9	12	15

De kleine parelmoervlinder is een Rode Lijst-soort die vooral in de duinen voorkomt. In 2008 werden meer exemplaren gezien dan in het jaar daarvoor, maar toch kwam de soort in slechts 5 kilometerhokken voor. Het eerste exemplaar werd gezien op 3 mei, 4 weken eerder dan in 2007. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 18 september, bijna 3 weken eerder dan het jaar daarvoor. Opvallend was dat alle exemplaren werden gezien rondom Haamstede. Op Walcheren werden helemaal geen kleine parelmoervlinders ge-waargenomen. In september werden de meeste exemplaren van deze soort gezien.

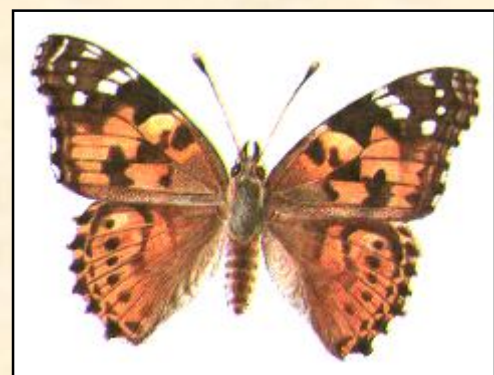
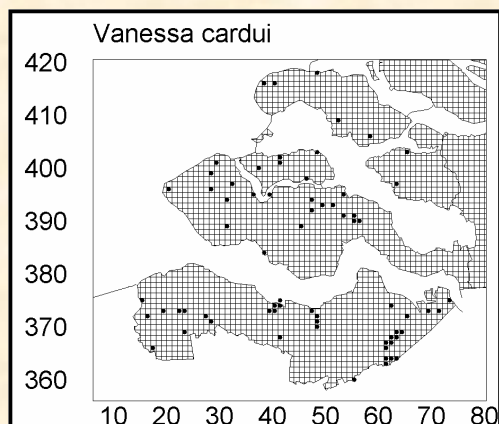
19. <i>Atalanta</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	979	2725	1456	5523	1634	4832	889	3195

Net als in 2007 werd ook in 2008 de atalanta weer heel vroeg waargenomen. Op 24 januari (10 dagen later dan het jaar ervoor) werd het eerste exemplaar gezien. Dit is zeker weer een overwinteraar geweest, iets wat we bij de atalanta de laatste jaren steeds vaker zien. Bijna het hele jaar door konden atalanta's in Zeeland worden gesignaleerd. De topmaand voor deze soort was september met 1150 exemplaren! Pas op 6 november werd het laatste exemplaar waargenomen. De atalanta komt verspreid over de hele provincie voor, zoals onderstaand verspreidingskaartje duidelijk laat zien. In 112 kilometerhokken werd de soort waargenomen. Het aantal vindplaatsen was in 2008 toch laag. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen, hoewel daar ongetwijfeld ook atalanta's gevlogen hebben.

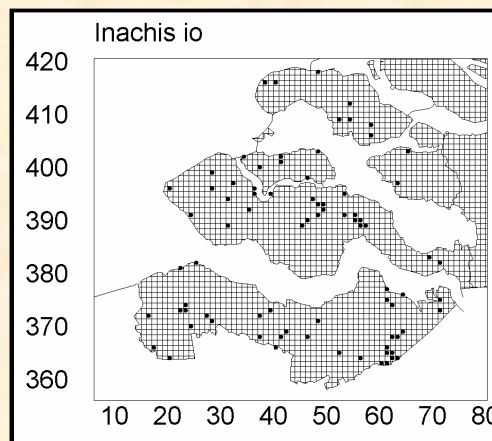
20. <i>Distelvlinder</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	112	147	1062	3117	479	814	205	274

Wat we vorig jaar ook al zagen was in 2008 opnieuw het geval: ten opzichte van 2007 vertoonde de distelvlinder in 2008 een heel sterke achteruitgang. Het eerste exemplaar van deze trekvlinder werd pas waargenomen op 15 mei. Eind juli en begin augustus vlogen de meeste distelvlinders. Op 23 oktober werd het laatste exemplaar gezien, 2 dagen later dan in 2007. De distelvlinder werd waargenomen in 68 kilometerhokken, redelijk verspreid over de provincie. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen, hoewel daar toch zeker ook wel distelvlinders gevlogen hebben. Jammer dat daar weinig waarnemers wonen die op dagvlinders letten.

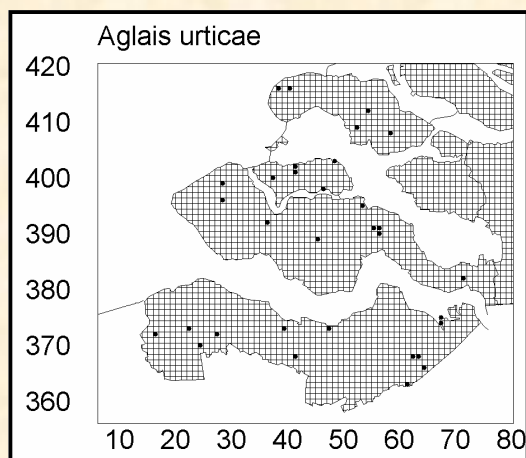
21. <i>Dagpauwoog</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	484	1226	779	2491	788	1761	350	588

Op 24 januari 2008 werd de eerste dagpauwoog waargenomen, ruim 2 weken later dan in 2007. Pas in maart kwam de soort zich in wat grotere aantallen tevoorschijn. April en juli waren de topmaanden voor deze soort met 143 resp. 152 exemplaren. Op 6 november werd de laatste dagpauwoog van 2008 gemeld, bijna 2 weken later dan in het voorgaande jaar. In de hele provincie kon de soort waargenomen worden. In *80 kilometerhokken* werd de soort gezien. Opnieuw weer geen waarnemingen van dagpauwogen uit Sint-Philipsland. Het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren daalde naar een dieptepunt. De oorzaak???? Wie het weet mag het melden! Van de dagpauwoog werden slechts 5 rupsen geteld.

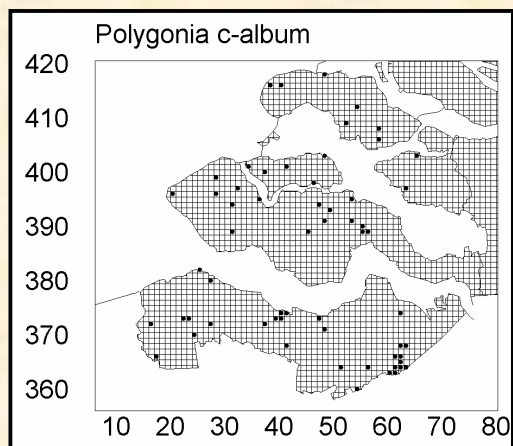
22. <i>Kleine vos</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	335	590	430	694	172	254	81	101

Nog een soort waar het slecht mee gaat: de kleine vos. Op 11 februari werd het eerste exemplaar waargenomen, 10 dagen later dan in 2007. De laatste kleine vos werd op 30 oktober gezien, ruim 3 weken eerder dan in het voorgaande jaar. September was de beste maanden voor deze soort, toen werden 35 exemplaren waargenomen. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In slechts *32 kilometerhokken* werd de kleine vos waargenomen. Vanuit Tholen en Sint-Philipsland kwamen geen meldingen van deze soort. Het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren daalde naar een absoluut dieptepunt! Van de kleine vos werden slechts 2 rupsen gezien.

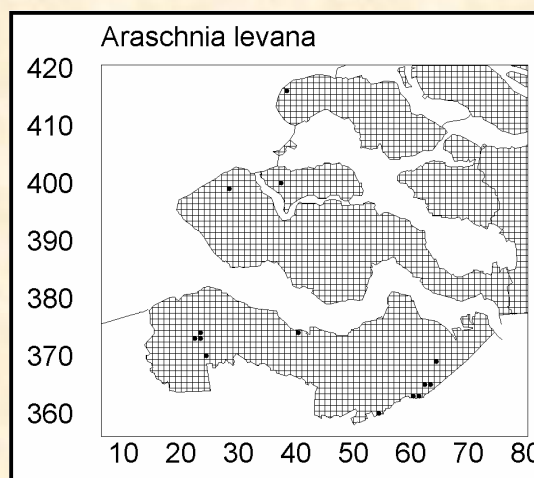
23. <i>Gehakkelde aurelia</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	440	733	613	1156	438	663	354	707

De gehakkelde aurelia behoort ook tot de overwinteraars: Toch werden pas in de laatste week van maart de eerste exemplaren waargenomen. In het jaar ervoor vlogen in januari al de eerste gehakkelde aurelia's rond. Het laatste exemplaar werd op 6 november gezien, bijna 3 weken later dan in 2007. Juli en september waren de beste maanden voor deze soort, toen werden de meeste exemplaren waargenomen. Als we de vliegtijdgrafiek van deze soort bekijken, zien we 3 generaties van de gehakkelde aurelia. In het voorjaar heel gering, eind juli een piek en half september een nog hogere piek. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen van de gehakkelde aurelia. In *60 kilometerhokken* werd de soort wel gezien.

24. <i>Landkaartje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	115	311	67	116	61	91	38	75

Het landkaartje is een vlinder die het, net als in 2007, ook in 2008 slecht deed. In grote delen van onze provincie komen we geen landkaartjes tegen. Zie de stippen op het verspreidingskaartje. Het eerste exemplaar in 2008 werd waargenomen op 20 april, zo'n 3 weken later dan in 2007. In mei, juli en augustus vlogen de meeste exemplaren. Het laatste landkaartje werd gezien op 11 september 2008, bijna 2 weken vroeger dan het jaar ervoor. Uit slechts *14 kilometerhokken* ontvingen we waarnemingen van het landkaartje. Dat is uitzonderlijk weinig. Het landkaartje komt daarmee op een absoluut dieptepunt!

25. <i>Rouwmantel</i>	2004		2005		2006		2007	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	0	0	16	16	3	3	0	0

Van de rouwmantel werden in 2008 helaas geen exemplaren waargenomen.

26. <i>Grote vos</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	0	0	3	3	1	1	0	0

Ook van de grote vos werden in 2008 helaas geen exemplaren waargenomen.

ZANDOOGJES

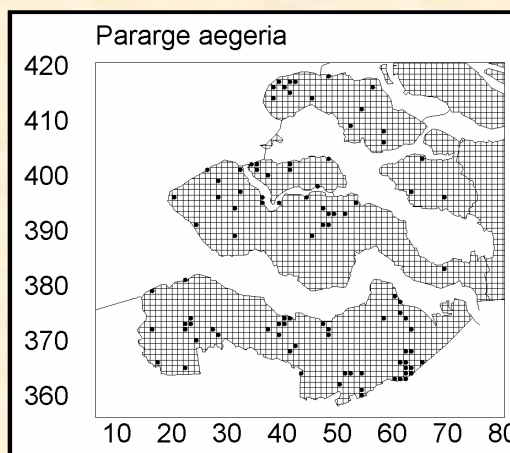
27. <i>Bont zandoogje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	633	2205	711	2144	969	2848	630	2147

In 2008 werd het eerste bont zandoogje waargenomen op 31 maart, bijna 3 weken later dan in 2007. In mei werden de meeste exemplaren van het bont zandoogje waargenomen: 458 exemplaren werden geteld. Vanaf eind juli tot half augustus vlogen er ook veel bont zandoogjes rond, en een derde piek was in de laatste week van september te zien.

Het bont zandoogje is een vlinder die zeer algemeen in Zeeland voorkomt. Verspreid over de hele provincie kan deze soort worden waargenomen. Uit 95 kilometerhokken werd het bont zandoogje gemeld. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen van deze soort.

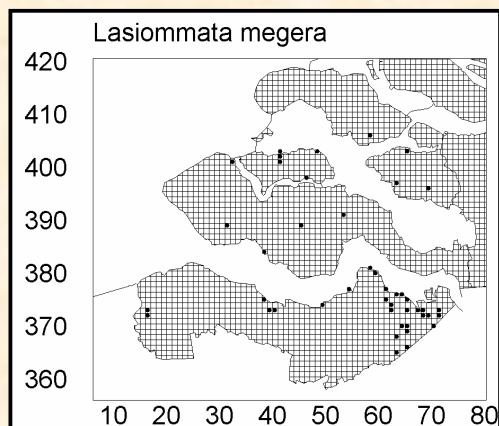

De aantallen lagen ongeveer op het niveau van 2005.

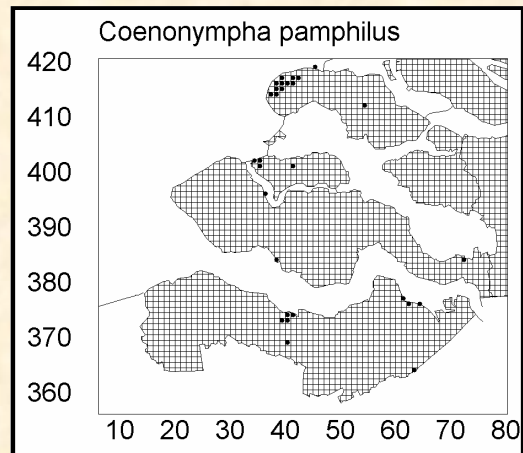
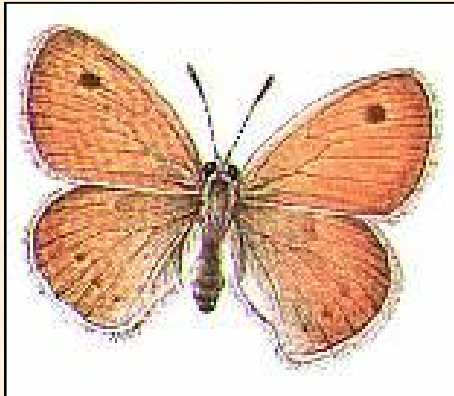
28. <i>Argusvlinder</i>	2004		2005		2006		2007	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
44	81	154	72	104	62	100	75	124

In 2008 werd de eerste argusvlinder pas gezien op 4 mei, zo'n anderhalve maand later dan in 2007. De laatste argusvlinders werden waargenomen op 11 oktober, ruim een week eerder dan in het voorgaande jaar. In de maand juni werden helemaal geen argusvlinders gezien. In mei en september werden de meeste exemplaren geteld, respectievelijk 43 en 31. Ook van deze soort waren 3 generaties aanwezig. Het aantal vindplaatsen en exemplaren nam in 2008 gelukkig weer iets toe. Uit 44 kilometerhokken werd de argusvlinder gemeld. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen van deze soort. Ook op Schouwen-Duiveland werd de argusvlinder nauwelijks gezien.

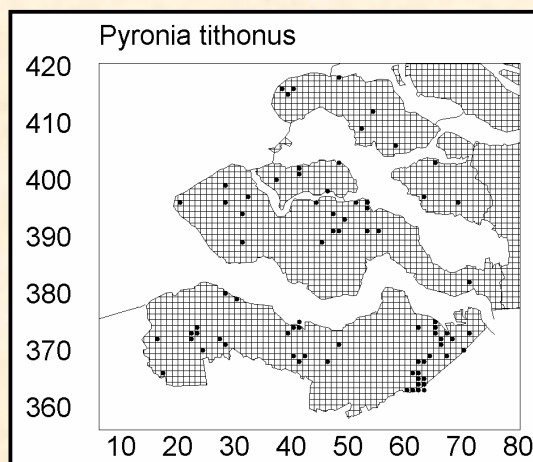
29. <i>Hooibeestje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	79	259	93	246	139	569	66	262

Het hooibeestje is een soort die het in 2008 veel slechter deed dan in 2007. De soort heeft een duidelijke voorkeur voor zandgronden, zoals op het verspreidingskaartje te zien is. Het eerste exemplaar werd waargenomen op 8 mei, 2 weken later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd gezien op 9 oktober, 4 dagen later dan in het jaar ervoor. Half juni en half september werden de meeste hooibeestjes geteld. De soort kwam in 2 generaties voor in Zeeland. In slechts 29 kilometerhokken werden hooibeestjes waargenomen.

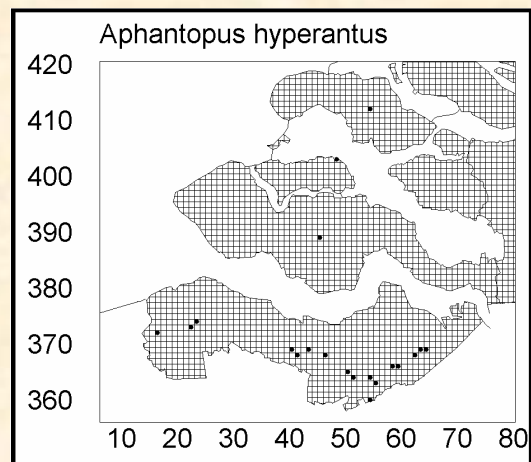
30. <i>Oranje zandoogje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	384	5224	358	2161	393	1981	257	2536

Het oranje zandoogje werd in 2008 pas op 19 juni waargenomen, bijna 6 weken later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd gezien op 2 oktober, ruim 2 weken later dan het jaar ervoor. Het hoogtepunt van de soort lag in de tweede helft van juli en de eerste helft van augustus. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 77 kilometerhokken werden oranje zandoogjes waargenomen. Alleen uit Sint-Philipsland ontvingen we geen waarnemingen, hoewel daar ongetwijfeld ook oranje zandoogjes gevlogen hebben. Van het oranje zandoogje werden 5 rupsen geteld

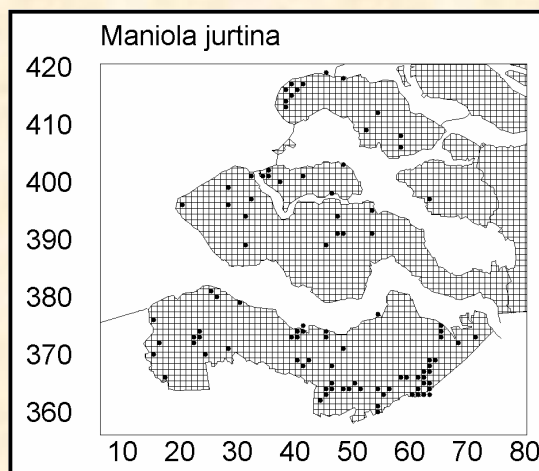
31. <i>Koevinkje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	31	189	55	437	33	125	28	282

Het eerste exemplaar werd gezien op 14 juni, slechts 1 dag later dan in 2007. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 10 juli, ruim 3 weken eerder dan in het jaar ervoor. Het hoogtepunt lag in de laatste week van juni. Bij Axel werden op 1 dag wel 100 exemplaren geteld van deze soort. Het aantal waargenomen exemplaren verdubbelde ten opzichte van 2007. In de bovenste helft van Zeeland werden in 2008 maar nauwelijks koevinkjes gezien zoals op het verspreidingskaartje te zien is. In Zeeuws-Vlaanderen komt de soort het meeste voor. Uit slechts 20 kilometerhokken werden waarnemingen van het koevinkje doorgegeven.

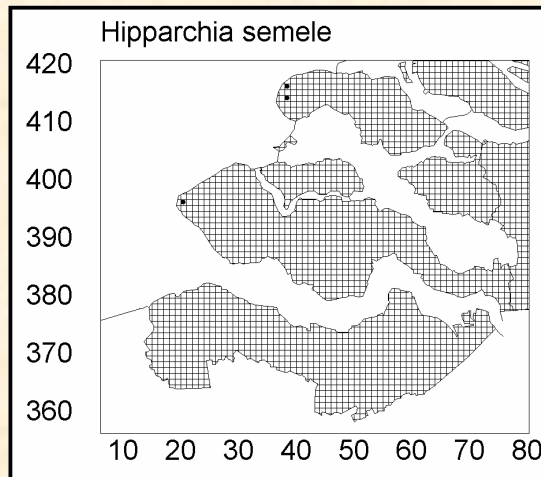
32. <i>Bruin zandoogje</i>	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	433	6993	382	5007	498	5505	319	8832

Op 10 mei 2008 werd pas het eerste exemplaar van het bruin zandoogje waargenomen, ruim een maand later dan in 2007. Pas vanaf half juni werd de soort regelmatig gezien. Het laatste exemplaar werd op 27 september waargenomen. Juli was wederom een absolute topmaand voor het bruin zandoogje met 6442 exemplaren. Soms kunnen honderden exemplaren in een kilometerhok voorkomen. Uit 96 kilometerhokken werden waarnemingen van het bruin zandoogje doorgegeven. Het aantal exemplaren was in 2008 erg hoog!

33. Heivlinder	2005		2006		2007		2008	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	17	145	17	21	7	12	6	14

De heivlinder is een Rode Lijst-soort. Het aantal vindplaatsen in Zeeland blijft gering, dat was zeker ook in 2008 het geval. Het eerste exemplaar werd waargenomen op 14 juli, bijna 2 weken eerder dan in 2007. De laatste exemplaren werden gezien op 12 augustus, 9 dagen eerder dan het jaar ervoor. Uit slechts 3 kilometerhokken werden waarnemingen van de heivlinder doorgegeven. Rond Haamstede werden de meeste exemplaren gezien.

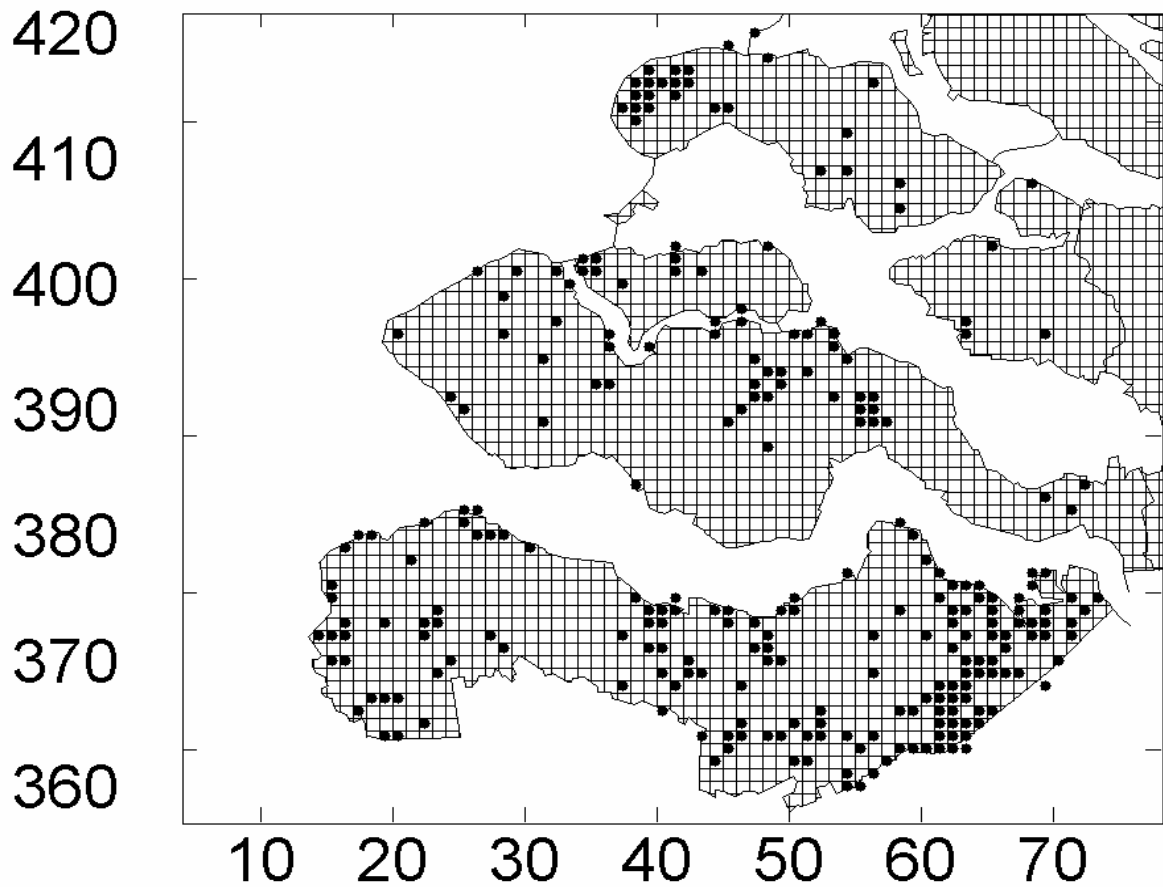
EINDE SOORTBESPREKING

**Waarnemingsgemiddelden per soort per jaar:
2003 t/m 2008**

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	GEM.
1. Bruin zandoogje	17.13	16.76	16.15	13.11	11.05	27.69	16.98
2. Oranje zandoogje	14.11	14.01	13.60	6.04	5.04	9.87	10.44
3. Zwartsprietdikkopje	10.99	12.48	19.11	4.30	4.51	9.38	10.13
4. Koevinkje	16.42	11.11	6.10	7.95	3.79	10.07	9.24
5. Eikenpage	13.68	6.00	10.54	3.70	10.67	14.97	9.93
6. Icarusblauwtje	13.12	4.15	5.29	5.75	3.30	4.54	6.03
7. Kleine vuurvliender	6.39	4.49	6.91	4.11	4.26	10.36	6.09
8. Hooibeestje	12.67	1.87	3.28	2.65	4.09	3.97	4.76
9. Klein koolwitje	5.13	3.81	4.62	4.34	5.06	3.05	4.34
10. Distelvliender	13.29	2.13	1.31	2.94	1.70	1.34	3.79
11. Klein geaderd witje	4.68	3.16	3.74	4.20	3.78	2.42	3.66
12. Atalanta	5.34	2.68	2.78	3.79	2.96	3.59	3.52
13. Oranjepipje	5.24	2.61	3.97	2.69	2.15	1.77	3.07
14. Bont zandoogje	3.44	3.31	3.48	3.02	2.94	3.41	3.27
15. Heivliender	3.13	1.35	8.53	1.24	1.71	2.33	3.05
16. Dagpauwoog	4.61	2.29	2.53	3.20	2.23	1.68	2.76
17. Bruin blauwtje	3.77	4.26	2.81	2.19	1.50	1.57	2.68
18. Groot koolwitje	2.88	2.77	2.92	2.50	2.75	2.25	2.68
19. Landkaartje	5.03	1.77	2.70	1.73	1.49	1.97	2.45
20. Oranje luzernevliender	2.90	4.60	1.08	2.05	1.34	1.0	2.16
21. Groot dikkopje	2.89	3.31	2.15	1.34	1.82	1.85	2.23
22. Koninginnenpage	1.65	1.84	2.21	2.62	2.48	2.84	2.27
23. Kleine vos	3.12	1.61	1.76	1.61	1.48	1.39	1.83
24. Gehakelde aurelia	2.30	1.61	1.67	1.89	1.51	1.99	1.83
25. Argusvliender	2.31	1.51	1.90	1.44	1.61	1.65	1.74
26. Kleine parelmoervliender	1.83	1.46	2.00	1.21	1.00	1.25	1.46
27. Boomblauwtje	1.60	1.16	1.34	1.21	1.87	1.31	1.42
28. Geelsprietdikkopje	1.67	1.00	1.50	1.88	1.00	0	1.18
29. Citroenvliender	1.91	1.70	1.15	1.16	1.11	1.18	1.37
30. Gele luzernevliender	1.21	1.00	0	1.33	1.92	0	0.91
31. Keizersmantel	0	1	1	1	1	0	0.67
32. Grote vos	0	1	0	1	1	0	0.50
33. Rouwmantel	0	1	0	1	1	0	0.50

Dagvlinders 2008

Uit 257 kilometerhokken werden waarnemingsgegevens doorgegeven.

TENSLOTTE

- Op voorgaande bladzijden is bij elke dagvlindersoort vermeld het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren. Dit zegt wel iets over de soort, maar het is minstens zo interessant om te kijken naar het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar. Daartoe is het aantal exemplaren gedeeld door het aantal vindplaatsen.
In de tabel op pagina 22 zien we het resultaat daarvan. Deze tabel gaat over de jaren 2003 t/m 2008.
- Het bruin zandoogje steekt er in 2008 weer met kop en schouders boven uit.
- Opvallend tweede is de eikenpage met een hoog waarnemingsgemiddelde! In voorgaande jaren is het niet zo hoog geweest. De soort werd echter maar in 10 kilometerhokken waargenomen.
- De kleine vuurvlieder deed het in 2008 erg goed. Er werden veel exemplaren waargenomen in Zeeland.
- Ook het koevinkje haalde een hoog waarnemingsgemiddelde, hoewel de soort maar in 20 kilometerhokken werd gezien.
- De volgende soorten in Zeeland hebben in 2008 een slecht jaar gehad:
geelsprietdikkopje / groot dikkopje / koninginnenpage / oranjetipje / groot koolwitje / klein koolwitje / klein geaderd witje / oranje en gele luzernevlinder / citroenvlinder / boomblauwtje / bruin blauwtje / icarusblauwtje / kleine parelmoervlinder / dagpauwoog / kleine vos / landkaartje / hooibeestje / heivlinder.
Dit zijn maar liefst 19 van de 33 soorten oftewel 58 procent !!!!!
Vorig jaar ging het om 13 van de 33 soorten oftewel 39 procent!
Hoog tijd voor een beschermingsplan dagvlinders Zeeland!!!!!!

Niet-geaccepteerde soort:

zonder bewijsmateriaal (foto-dia-video) werd de volgende soort niet geaccepteerd:

- kleine ijsvogelvlinder (*Limenitis camilla*) gezien op 22-6-2008 in Terneuzen.
Mogelijk betreft het hier een foutieve waarneming of een verkeerd ingevoerde soort.

Soortgerichte zoekacties:

in 2008 waren leden van de Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland van plan om opnieuw soortgerichte zoekacties te houden naar de volgende dagvlindersoorten:

1. het geelsprietdikkopje
2. de koninginnenpage
3. de eikenpage

Door de tegenvallende weersomstandigheden in 2008 is dat, net als in 2007, niet gelukt.

In 2009 hopen we het *bont zandoogje* en het *landkaartje* wat nader te onderzoeken.

Iedereen die daaraan mee wil doen: graag! Hoe meer mensen betrokken zijn, hoe vollediger het verspreidingsoverzicht van deze soorten wordt. Alle waarnemingen graag nauwkeurig noteren en doorgeven aan de coördinator van de dagvlinders: Hannie Joziassse (hanniejo@zeelandnet.nl) of aan de samensteller van dit jaaroverzicht: Henk Wagenaar (henkwagenaar@kliksafe.nl).

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Dankwoord:

Onze dank gaat uit naar allen die waarnemingsgegevens hebben doorgegeven aan de Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland. In het bijzonder gaat onze dank uit naar:

- *Hannie Joziassse voor het bijhouden van het waarnemingenbestand dagvlinders;*
- *Vlinderwerkgroep West Zeeuws-Vlaanderen (werkgroep van Natuurbeschermingsver. 't Duumpje) en Insectenwerkgroep Oost Zeeuws-Vlaanderen (werkgroep van Natuurbeschermingsver. de Steltkluit) voor het beschikbaar stellen van hun waarnemingsgegevens voor dit jaaroverzicht..*

Henk Wagenaar